

Suvestinė redakcija nuo 2022-12-24

Įsakymas paskelbtas: TAR 2022-02-18, i. k. 2022-02985

Nauja redakcija nuo 2022-12-24:

Nr. [2-246](#), 2022-12-23, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26654

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS
SKAIDRUMO POLITIKOS PATVIRTINIMO**

2022 m. vasario 18 d. Nr. 2-39
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 12 punktu, 5 ir 13 straipsniais, Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 straipsnio 4 dalimi:

1. T v i r t i n u Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos skaidrumo politiką (pridedama).“

2. S k e l b i u šį įsakymą Teisės aktų registre ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos interneto svetainėje.

3. Į p a r e i g o j u Veiklos administravimo valdybos Pirkimų ir dokumentų valdymo skyrių supažindinti Specialiųjų tyrimų tarnybos darbuotojus su šiuo įsakymu per elektroninę dokumentų valdymo sistemą.

Direktorius

Žydrūnas Bartkus

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų
tarnybos direktoriaus
2022 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 2-39
(Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų
tarnybos direktoriaus
2022 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 2-246
redakcija)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS SKAIDRUMO POLITIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos skaidrumo politika yra strateginis dokumentas, kuris nustato bendruosius veiklos principus ir normas, kuriomis vadovaujasi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, puoselėdama skaidraus elgesio kultūrą bei deklaruodama nepakantumą smurtui ir priekabiavimui.

2. Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos skaidrumo politikoje vartojami terminai:

2.1. **Antikorupcinio elgesio standartas** – elgesio norma, kuri skatina netoleruoti korupcijos.

2.2. **Darbuotojai** – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnai ir darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį.

2.3. **Priekabiavimas** – nepageidaujamas elgesys žodžiu, raštu ar fiziniais veiksmais, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka.

2.4. **Seksualinis priekabiavimas** – nepageidaujamas, užgaulus, žodžiu, raštu ar fiziniu veiksmu išreikštas seksualinio pobūdžio elgesys su asmeniu, turint tikslą pakenkti asmens orumui, ypač sukuriant bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžiančią aplinką.

2.5. **Skaidraus elgesio kultūra** – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos vertybės, misiją ir viziją atitinkančios nuostatos ir darbuotojų sąžiningumu ir pagarbiu bendravimu tarpusavyje ir su tikslinėmis grupėmis grindžiama elgsena.

2.6. **Skaidrumo politika** – antikorpinių, viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo, etikos vidaus teisės normų ir priemonių visuma, kuria užtikrinamas atsparumas korupcijai Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje.

2.7. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

3. Praktiškai įgyvendinant skaidrumo politiką ypač svarbūs STT vadovybės oficialiai išreikšti ketinimai, atskleidžiantys institucijos vidaus kultūrą ir puoselėjamas vertybes.

3.1. STT vadovybė palaiko skaidrumo, viešųjų ir privačiųjų interesų derinimo (atitikties), etikos standartus ir skiria pakankamai dėmesio korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemos įdiegimui, tobulinimui, taikymui bei laikymosi kontrolei užtikrinti ir taip kuria veiklią, brandžią ir pažangią instituciją. STT vadovybė ir struktūrinių padalinių vadovai formuoja antikorpucinio elgesio standartą ir skatina darbuotojus laikytis profesinės etikos ir elgesio principų.

3.2. STT remia žmogaus teises ir laisves, aiškiai pasisako prieš bet kokias korupcijos formas, tiesioginę ir netiesioginę darbuotojų diskriminaciją, priekabiavimą, smurtą, mobingą, žeminimą ar įžeidinėjimą. STT netoleruoja jokių nepotizmo, kronizmo, favoritizmo formų, interesų konfliktų, piktnaudžiavimo einamomis pareigomis.

3.3. Darbuotojų atrankos, įdarbinimo, veiklos ir atleidimo iš darbo procedūros STT yra aiškiai reglamentuotos. STT sukuria tinkamas darbo sąlygas ir palaiko aplinką, kurioje su darbuotojais elgiamasi oriai ir pagarbiai.

3.4. STT yra svarbi institucijos ir darbuotojų reputacija bei visuomenės pasitikėjimas, todėl dedamos visos pastangos, kad STT dirbtų sąžiningi, patikimi, kompetentingi ir profesionalūs darbuotojai.

II SKYRIUS SKAIDRUMO POLITIKOS TIKSLAS

4. Skaidrumo politikos tikslas – užtikrinti STT korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemos efektyvų veikimą ir pašalinti bet kokias priežastis, sąlygas, įvykius ar aplinkybes korupcijos, smurto ir priekabiavimo rizikai pasireikšti.

III SKYRIUS SKAIDRUMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS

5. Skaidrumo politikos įgyvendinimas tiesiogiai siejamas su darbuotojų įsipareigojimais laikytis teisės aktų reikalavimų, kuriais STT viduje įgyvendinamos korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės, sudarančios antikorpucinės aplinkos sistemos turinį, taip pat užtikrinamos smurto ir priekabiavimo prevencijos nuostatos.

5.1. STT vykdomos korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonės, priskirtos savarankiškai įstaigai pagal Korupcijos prevencijos įstatymą (toliau – KPI). Šių priemonių

įgyvendinimas nustatytas STT padalinių nuostatuose ir metiniuose veiklos planuose. Informacija apie STT vykdomą veiklą kuriant korupcijai atsparią aplinką pateikiama STT interneto svetainėje. STT daug dėmesio skiria antikorupcinio elgesio standartų diegimui, atnaujinimui bei atitinkamų nuostatų tobulinimui. STT pareigūnų ir darbuotojų elgesio kodekso normos ir šiame kodekse pateikiamos rekomendacijos reguliariai peržiūrimos, kontroliuojama, kaip laikomasi nustatytų etikos ir elgesio taisyklių, darbuotojams teikiamos rekomendacijos ir konsultacijos.

5.2. Darbuotojų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas gautų dovanų ir reprezentacijai skirtų dovanų perdavimas, įvertinimas, apskaita ir saugojimas reglamentuotas STT direktoriaus patvirtintame teisės akte. Šis teisės aktas reglamentuoja dovanų klausimus, nustato taisykles, kuriomis užtikrinamos Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatos dėl dovanų ar paslaugų priėmimo apribojimų.

5.3. Darbuotojų privačių interesų deklaravimo procedūros detalai reglamentuotos STT direktoriaus patvirtintame teisės akte. Darbuotojai, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, privačių interesų deklaracijas pateikia, papildo, patikslina STT direktoriaus nustatyta tvarka. Privačių interesų deklaracijų administravimas, deklaruoti privalančių asmenų sąrašo sudarymas ir atnaujinimas, taip pat už deklaravimo priežiūros ir kontrolės sritį atsakingų darbuotojų atsakomybės yra detalai reglamentuoti.

5.4. Darbuotojų susitikimų, kitokio susižinojimo ir jų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos deklaravimo tvarkos aprašas nustato darbuotojų susitikimų ar kitokio susižinojimo su asmenimis, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai domisi įslaptinta ar kita neskelbtina informacija, bando padaryti galimai neteisėtą įtaką priimamiems sprendimams arba susitikimų ar kitokio susižinojimo, galinčio turėti reikšmės STT ir darbuotojų saugumui ar nepriklausomumui, taip pat darbuotojų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos deklaravimo ir šios veiklos priežiūros STT tvarką. Šis teisės aktas užtikrina darbuotojų saugumą, nepriklausomumą, neviešos informacijos apsaugą, viešųjų ir privačių interesų derinimą ir deklaravimą, STT ir darbuotojų atžvilgiu vykdytos lobistinės veiklos skaidrumą.

5.5. Pranešimų nagrinėjimo tvarkos aprašas reglamentuoja asmenų, kurie kreipiasi į STT, prašymų, kreipimųsi, pranešimų, pareiškimų, skundų apie galimai padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, kitus korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, korupcijos apraiškas, prielaidas korupcijai pasireikšti ar su korupcija susijusius socialinius, ekonominius reiškinius priėmimo, registravimo, koordinavimo, nagrinėjimo, šiems pranešimams nagrinėti reikalingos informacijos gavimo ir atsakymų pranešimus pateikusiems asmenims rengimo tvarką STT.

5.6. Informacijos apie pažeidimus STT tikrinimo tvarkos aprašas nustato gautos informacijos apie galimus pažeidimus, kuriuos padarė darbuotojai, (angl. *whistleblowing*) pirminio patikrinimo iki pradedant tarnybinio nusižengimo tyrimą tvarką, taip pat darbuotojų darbo pareigų

pažeidimų tyrimo tvarką. Šiuo aprašu yra užtikrinamas Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimas STT bei vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo diegimas. Nešališkai, išsamiai ir objektyviai ištirta neigiama informacija apie darbuotojus pateikiama STT direktoriui įvertinti.

5.7. Tarnybinių nusižengimų tyrimo ir tarnybinių nuobaudų skyrimo STT pareigūnams tvarkos aprašas nustato darbuotojų padarytų tarnybinių nusižengimų tyrimo, tarnybinių nuobaudų skyrimo ir panaikinimo tvarką, kuria vadovaujantis galima greitai, išsamiai ir nešališkai ištirti darbuotojo padaryto tarnybinio nusižengimo aplinkybes, priežastis ir sąlygas, siekti tarnybinės drausmės stiprinimo ir tarnybinių nusižengimų prevencijos. Surašius motyvuotą tarnybinio nusižengimo tyrimo išvadą, kurioje išdėstomos nustatytos aplinkybės ir jas pagrindžiantys duomenys, pateikiamas darbuotojo veikos teisinis įvertinimas ir STT direktorius priima sprendimą dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo.

5.8. Siekiant valdyti grėsmes ir rizikos veiksnius, kurie gali kilti darbuotojams ne tarnybos tikslais naudojantis elektronine erdve, STT direktoriaus patvirtintame teisės akte yra nustatytos rekomendacijos ir draudimai, skirti saugiai naudotis elektronine erdve. Tokiu būdu siekiama saugoti STT ir darbuotojų reputaciją, kurti pagarbaus bendravimo kultūrą viešojoje erdvėje.

6. STT taikomos šios korupcijos prevencijos priemonės:

6.1. STT atlieka teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu STT norminiuose teisės aktuose numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su KPI 8 straipsnio 1 dalyje nustatytais sritimis.

6.2. STT gali atlikti korupcijos pasireiškimo tikimybės (toliau – KPT) nustatymą konkrečioje savo veiklos srityje. Jeigu yra duomenų dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių, STT KPT atliekama STT direktoriaus nustatyta tvarka.

6.3. STT yra planuojamas ir atliekamas korupcijos rizikos valdymo vertinimas Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nustatyta tvarka. STT direktorius, išnagrinėjęs šį vertinimą, priima sprendimus dėl korupcijos rizikos valdymo tobulinimo.

6.4. STT yra atliekamas atsparumo korupcijai lygio nustatymas ir įvertinama, kiek ir kurių korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių yra įdiegta STT, kokia jų kokybė, praktinis pritaikomumas ir pasiekti rezultatai.

6.5. STT pareigūnų ir darbuotojų elgesio kodeksas yra pagrindinis antikorupcinio elgesio standartas, kuris nustato STT darbuotojų elgesio principus, reglamentuoja darbuotojų elgesį tarnybos ir ne tarnybos metu, jame taip pat aprašomi pavyzdiniai galimos korupcinio pobūdžio rizikos atvejai ir darbuotojų veiksmai su jais susidūrus, pateikiamos rekomendacijos dėl korupcinio

ar neskaidraus elgesio rizikų ir situacijų (informavimas apie korupcinio pobūdžio veikas, nusišalinimas dėl galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto ir t. t.).

7. Siekdama didinti antikorupcinį sąmoningumą, STT aktyviai dalyvauja įvairiuose antikorupcinio sąmoningumo didinimo renginiuose, antikorupcinės aplinkos kūrimo mokymuose ir metodinės pagalbos renginiuose, projektuose, diskusijose, teikia rekomendacijas ir didina antikorupcinį sąmoningumą STT darbuotojams. Tinkamą darbuotojų kvalifikacijos ir kompetencijų įgijimą užtikrina STT mokymų proceso koncepcija.

8. Personalo patikimumo užtikrinimo tikslu STT yra patvirtintas sąrašas pareigybių, dėl kurių turi būti surinkta informacija apie asmenį, siekiantį eiti pareigas, vadovaujantis KPI nuostatomis. STT yra įdiegta daugiapakopė personalo atrankos sistema.

9. STT veiklos procesų dokumentavimas, stebėseną ir kontrolę papildomai padeda kurti STT korupcijai atsparią aplinką, užtikrinti teisėtumo, skaidrumo ir viešumo principų laikymąsi.

9.1. Visa konfidenciali informacija gaunama ir naudojama tik tiek, kiek būtina darbuotojų tarnybinėms funkcijoms vykdyti ir STT uždaviniams pasiekti, griežtai laikantis šiai informacijai taikomų teisės aktų reikalavimų.

9.2. STT turtas, ištekliai, vidinės sistemos, finansai naudojami teisėtai ir racionaliai ir tik STT poreikiams. STT viešųjų pirkimų procesas (planavimas, skelbimas, tiekėjo paraiškos ir pasiūlymo vertinimas, laimėtojo parinkimas, vykdymas, priežiūra ir t. t.) yra aiškiai reglamentuotas ir vykdomas laikantis antikorupcinio elgesio standarto. Informacija apie STT pirkimų pagrindimą dėl atsisakymo pirkti iš centrinės perkančios organizacijos katalogo, skelbimus, dokumentus ir procedūrų ataskaitas skelbiama STT interneto svetainėje. STT nuolat atliekama einamoji ir paskesnioji procesų kontrolė.

9.3. STT yra užtikrinama asmens duomenų apsauga. STT tvarko duomenis (renka, saugo, analizuoja ir atlieka kitus duomenų tvarkymo veiksmus), laikydamasi Lietuvos Respublikos asmens duomenų, tvarkomų nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas, bausmių vykdymo arba nacionalinio saugumo ar gynybos tikslais, teisinės apsaugos įstatymo ir (ar) kitų teisės aktų reikalavimų. Asmens duomenys (įskaitant dokumentus, kuriuose yra asmens duomenų) saugomi atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių baudžiamąjį persekiojimą dėl korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų bei kriminalinę žvalgybą, reikalavimus. Duomenų subjektų teisės yra įgyvendinamos vadovaujantis Asmens duomenų tvarkymo ir duomenų subjektų teisių įgyvendinimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašu.

9.4. Tarptautinis bendradarbiavimas yra vystomas geriausiai antikorpucinei praktikai perimti, taip pat pasidalyti ja su kitų šalių partneriais – antikorpucinėmis institucijomis ir

organizacijomis. STT aktyviai dalyvauja įvairiuose tarptautiniuose projektuose, dalijasi savo sukaupta patirtimi ir ekspertų žiniomis.

9.5. Visuomenės informavimą ir bendravimą su žiniasklaida užtikrina STT Komunikacijos skyriaus darbuotojai ir žiniasklaidos priemonėms pateikia objektyvią, aiškią ir aktualią informaciją. STT informuoja visuomenę apie korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemonių sistemą.

IV SKYRIUS

SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJOS NUOSTATOS

10. STT įsipareigoja sukurti tokią darbo aplinką, kurioje užtikrinama, kad nebūtų patiriama priešišku, neetišku, žeminančiu, agresyviu, užgauliu, įžeidžiančiu veiksnu, kuriais kėsiamasi į darbuotojo, jų grupės ar kitų asmenų garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją, jų grupę ar kitus asmenis įbauginti, sumenkinti ar įžeisti. STT darbuotojams yra draudžiama priekabiauoti ir (ar) smurtauti, neetiškai ir nepagarbiai elgtis su darbuotojais ir kitais asmenimis.

11. Smurtas ir priekabavimas gali pasireikšti vieno ar kelių asmenų nepriimtiniu elgesiu, galinčiu pasireikšti įvairiais būdais ir įvairiomis formomis, kurių vienos nustatomos lengviau negu kitos. Tai elgesys, kai vienas ar daugiau vadovų ar darbuotojų siekia įžeisti arba įžeidžia darbuotojo orumą, garbę, siekia daryti arba daro neigiamą įtaką jo emocinei sveikatai ir (ar) siekia sukurti arba sukuria priešišką darbo aplinką.

12. Seksualinis priekabavimas gali pasireikšti žeminant asmens garbę ir orumą, priverčiant jaustis nepatogiai, nejaukiai, įžeidžiančiai, žeminančiai, bauginančiai, taip pat nepageidaujamai, užgauliai išreiškiant intymaus pobūdžio elgesį žodžiu, raštu ar fiziniu veiksnu.

13. Pagrindinis smurto ir priekabavimo skirtumas yra tai, kad priekabavimas yra tęstinis procesas, t. y. pasikartojantis, nepriimtinas elgesys, o smurtas dažniausiai būna vienkartinis, staigus (ūmus) netinkamo elgesio proveržis. Smurtas ir priekabavimas gali pasireikšti psichologiniu spaudimu, neetišku, nepagarbiu elgesiu kitų darbuotojų atžvilgiu, ignoravimu, engimu, nepagrįstomis pastabomis ir kritika, šaukimu, įžeidinėjimu, šmeižimu, manipuliavimu, pajuoka, patyčiomis, pasiekimų nuvertinimu, neetiškais komentarais, grasinimais, bauginimais, taip pat fiziniu ir (ar) seksualiniu išnaudojimu. Nepriimtino elgesio išraiškos kenkia darbuotojo emocinei, o sunkiais atvejais – psichinei ir fizinei sveikatai. Tai gali pasireikšti nepriimtiniu ar nepageidaujamu fiziniu kontaktu (pavyzdžiui, fizinis prisilietimas, glostymas, plekštelėjimas, grybštelėjimas, siekimas prisiliesti (apkabinti), prisitraukti arčiau kito asmens ir kt.) ar tokio fizinio kontakto reikalavimu, nepadoraus turinio informacijos demonstravimu ar siuntimu, įkyriu domėjimusi privačiu gyvenimu, intymiais santykiais, nepageidaujamais komentarais dėl išvaizdos, kūno formos, aprangos,

įžeidžiančiais juokais, patyčiomis, apkalbomis, gandais, šmeižtu, užgauliais gestais, tyčiniu darbuotojo izoliavimu darbinėje veikloje, informacijos, nesusijusios su darbuotojo funkcijomis, rinkimu ir (ar) platinimu, elgesiu, kuriuo siekiama riboti asmens apsisprendimo laisvę, poveikiu darbuotojui, siekiant tam tikrų su darbu nesusijusių funkcijų (paslaugų) atlikimo.

14. Pranešimus apie smurtą ir priekabiavimą darbuotojai gali pateikti žodžiu arba laisva forma raštu STT direktoriui. Pagal pateiktą informaciją ir kitas aplinkybes STT direktorius ar jo įgalioti asmenys, siekdami taikiai išspręsti kilusius nesutarimus, gali susitikti neformalaus pokalbio su skundžiamuoju asmeniu. STT direktoriaus pavedimu atitinkamas padalinys ar komisija tiria pateiktus pranešimus pagal Informacijos apie pažeidimus STT tikrinimo tvarkos aprašo nuostatas. Pranešimus pateikusiems asmenims yra garantuojamas konfidencialumas.

15. Atsižvelgiant į konkretų atvejį ir esamą poveikį darbuotojų emocinei sveikatai, nukentėjusiems asmenims gali būti suteiktos atitinkamos apsaugos priemonės ir pagalba. Apsaugos priemonės ir pagalba gali būti įvairių formų, pvz.: sudaryta galimybė darbuotojams, patyrusiems smurtą ar priekabiavimą, naudotis reikalingų specialistų (psichologų, psichiatrų ir kt.) paslaugomis, vykdoma darbo rotacija; darbuotojo perkėlimas į kitą darbo vietą; atostogų suteikimas ir kt.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Skaidrumo politikos įgyvendinimą ir skaidraus elgesio kultūrą užtikrina visi STT darbuotojai. Skaidrumo politikos stebėseną, peržiūrą ir prireikus tobulinimą ne rečiau kaip kartą per metus atlieka STT Saugumo skyrius.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Įsakymas
Nr. [2-246](#), 2022-12-23, paskelbta TAR 2022-12-23, i. k. 2022-26654
Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2022 m. vasario 18 d. įsakymo Nr. 2-39 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos skaidrumo politikos patvirtinimo“ pakeitimo